

KOGEDES VANAS UUT *ehk nädal ilma nutitelefonita*

AJAL, MIL ME IGA VABA HETKE TELEFONIS SCROLLIME, ON ÜSNA RASKE ETTE KUJUTADA, ET MEIL SEDA VÄIKEST „HÄDAVAJALIKKU“ LEIUTIST EI OLEKS. KUIDAS SAADA HAKKAMA ILMA NUTITELEFONITA? SELLE VÄLJAKUTSE VÕTTIS VASTU TERAPEUT KAIIDI LAUR – JA TEATE MIS – MAAILM EI KUKKUNUDKI KOKKU!

Tekst: Kaidi Laur / fotod: erakogu

Ma ei hakka valetama. Telefon on väga suur osa minu igapäevaelust. Ma teen sellega tööd, pilte, videoid, kirjutan, teen pangaülekandeid, täidan aega, kuulan muusikat, kasutan *Google Maps*'i, et tundmatutesse kohtumispaikadesse jõuda, vastan sõnumitele, loen e-kirju ja isegi helistan. Telefon on ühenduslülilik kõigega, mis toimub väljaspool mind. Samas, kui tegin otsuse nädalaks telefonist loobuda, siis valdas mind kergendustunne. Seda otsust ei olnud üldse raske teha. Umbes sama, kui keegi küsiks, kas tahad tasuta nädalaks päikese alla puhkama minna ja sa ei kahtle. Muidugi tahan!

Enne „ärakadumist“ andsin Facebookis teada, et telefoni pole ja vastused võivad kauem aega võtta. Vastan siis, kui arvuti taha saan. Igaks juhuks suunasin oma numbri ka elukaaslasele. Etteruttavalt olgu öeldud, et sinna helistati nädala jooksul vaid kord.

Telefonita olemine nõuab rohkem planeerimist ning ettemõtlemist. Näiteks niisama lihtne asi nagu parkimine – tänapäeval sa pargid ju telefoniga. Enne telefoni äraandmist helistasin elukaaslasele ja palusin auto parkima panna ning 15 minuti pärast parkimine maha võtta.

Nüüd olin vaba. Ma ei pidanud kellelegi aru andma, kus olen. Ma ei saanud kohe reageerida. Ma ei pidanud sel samal minutil midagi tegema.

Maailm on paari aastaga tohutul muutunud. Kunagi saatsid e-kirja ja eeldasid, et eks see vastus järgmisel tööpäeval tuleb. Täna, kui sa kohe ei vasta, ollakse su peale pahased. Isegi siis, kui e-kiri tuleb peale tööaega. Kui sa telefonile päeva jooksul pole vastanud, siis arvatakse, et midagi on juhtunud. Olgugi et võib-olla olid terve päeva koosolekul ja koju sõites enam tööasjad aju ei mahtunud. Vastustundetut töötaja, kes ei

helista tagasi, eks?! Igal vabal võimalusel Facebooki, Instagrami, Twitteri, uudisäppide scrollimine, like'ide panemine, kommentaaride kirjutamine. Kunagi nägin telekas üht väikest lõiku seriaalist, kus sõbrad tulid kokku ja ukstel panid kõik oma telefonid korvi. Niikaua, kui koos oldi, niikaua olid telefonid ka korvis. See tundus sümpaatne.

Koolitund laua all

Ühel päeval asendasin oma ema koolis, keskkooliõpilastele tunde andes. Milline infomüra! Lisaks tavapärasele mis-sa-ei-le-tegid suhtlusele pidid ju kõik õpilased ka telefonis scrollima,

suhtlema, smile'isid panema. Keegi kirjutab, tuleb kohe vastata. Ema helistab, peab kohe tagasi helistama, muidu hakkab muretsema. Sõbranna pani uue kauni selfie, tuleb ruttu like panna!

Vaatasime koolilastega koos dokumentaalfilmi. Dokumentaalfilmid on oma loomuselt aeglasemad, uurides maailma sügavuti, mitte pinnapealseid pinnavirvendusi. Õpilased ei suutnud keskenduda. Film oli nende jaoks liiga aeglane. Nad nihelesid ja näppisid igavusest laua all telefoni. See šokeeris mind, aga peamiselt tegi nõutuks.

16-18aastased noored peaksid suutma juba keskenduda, vaatama pealmistest kihtidest läbi, nägema rohkem, sest nad on teoreetiliselt täiskasvanud. Iga põlvkond räägib, et noorem on hukas. Ma tean ja ma ei mõtle tegelikult nii. Vaatan suure imestusega, kuidas meie 3,5aastane laps õpib inglise keelt, numbreid, laule ja kirjutama tänu iPadile. Kuhu see kõik välja viib? Olen põnevil, aga samas mind hirmutab see maailmale reageerimise kiirus ning vajadus. Me reageerime igale pisemale välismaailma teemale. Sa ei pannudki like? Sa ei jaganud mu postitust? Sa polegi veel näinud uudist?

Sa ei vastanud mu kõnele, sõnumile, e-kirjale? Pead laikima igat sõbrannat, kes sööb huvitavat kaalikat, või sõprade pilte, kes hüppavad esimese suvesoojusega järve.

Pead sheerima igat imelist lauljat, iroonilisi „ole hetkes“ või „palun ela, mitte ära ole telefonis“ õpetlikke videoid ning maailma hukku ennustavaid artikleid. Kunagi olime ühenduses iseendaga, võibolla mõne sõbraga, nüüd oleme ühenduses kogu keskkooli ja maailmaga.

Seda infomüra on palju. Liiga palju! Ma olen ise osa sellest maailmast. Kirjutan blogi ja jälgin ikka like'ide arvu, reageerin kommentaaridele. Tean, mis tunne on saada 890 või kaks like'i. Ma ei patroniseeri, usu mind.

Maailm ei lõppenud!

Telefonita olemine ei muutnud mu elus mitte midagi. Jah, mu töö iseloom ei ole kiireloomuline ning kellast kellani. Aga kõikidele kirjadele sai vastatud. Kõikidel kohtumistel käidud. Võibolla mõned telefoniga avatavad väravad jäid suletuks ja kõndima pidi rohkem, aga see oli ka kõik.

Ma ei andnud aru, jutustanud lihtsalt niisama, kuulunud jalutades muusikat. Ma eksisteerisin. Ma olin ikka olemas. Maailm ei lõppenud. Inimestega, kellega kohtusin, pidid samuti lubadustest kinni pidama ning

õigel ajal kohale tulema, mitte helistama, et jään pool tundi hiljaks. Kõik toimis. Elu toimis. Kogesin vanas uut. Kogesin, mis tunne on jalutada nii, et sa kuuled linnulaulu ja tagant lähenevat autot. Kogesin, mis tunne on jalutada vanalinnas üksi, ilma et peaksin perele teada andma, kus parasjagu viibin. Kogesin, mis tunne on õhtul arvuti taha istuda ja rahulikult vaadata, mis siis päeva jooksul oli toimunud. Kõige hullem, et eriti midagi ei olnudki. Eks ma veidi utreerin, aga ainult veidi, ning kõik päevad ei ole vennad. Mõni nädal ongi jube kiire ja palju vaja suhelda. Siiski rõhutaksin sõna „mõni“.

Pead laikima igat sõbrannat, kes sööb huvitavat kaalikat, või sõprade pilte, kes hüppavad esimese suvesoojusega järve.

Kui sain telefoni kätte, oli mul samuti hea meel. Tore oli kuulata ja valida muusikat, mis mind inspireerib. Tore oli teada anda, et jõuan ise lapsele järele. Tore oli ka panna sõbra raamatuestluse kutsele „osalen“. Ma tean, et see kõlab triviaalselt ja kõik me ju teame, et telefon ei ole elu. Aga julgen kahtlustada, et me unustame selle ära. Arvame, et kaotame mõne uudise, mõne infokillu, mõne kõne, mõni tähtis tööülesanne

jääb tegemata või ema/laps ei saa vajadusel meid kätte. Kuid mul polnud isegi telefonist loobumise pohmelli. See oli väljateenitud puhkus, mis õpetas mulle, et elus pole miski asendamatu. Inimene on kohaneja. Ilma telefonita oleme rohkem iseendaga. Vast see ongi õudne. Natuke hirmus oli ka planeerida, kui sa oled loomult spontaanne kulgeja. Kuid ma meeldin endale. Mul on endaga väga tore. Vahel mulle meeldib olla üksi koopas ja mitte midagi teada sellest, et mul on pere, sõbrad, töö ja tuttavad. Samuti, päris mõnus on näha, et suudan planeerida, olla distsiplineeritud, ja et selles on isegi tõeliselt nauditav kontrollitunne. Elu on elu. Ilma ühegi asjata. Elu on elu ka ilma ühegi inimeseta. Ise küsimus, kas me peame elame asjade ja inimesteta. Aga vahel on päris mõnus teada, et elu läheb edasi ka siis, kui midagi ega kedagi ole. Et sinu elu on sinu elu. Et sul on vaja ainult sind ennast, et elada.

Kaidi elukaaslane Meelis:

Alati on tore saada laualolevalt paberilipikult teada: „Läksin koeraga jalutama. Musid!“.

Loomulikult ma tahtsin iga natukese aja tagant helistada ja küsida, et mis teed? Aga see harjumus haihtus päevaga. Telefonid ahju!